

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Alioqui inimicum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Exclusio à communibus beneficiis.

17. Dixi in epist. de Sacrific. Miss. l. 2. cap. 2. §. 1. fore
 peccati mortalis reum Sacerdotem, si à participatione
 huius sacrificij indicum velit excludere. Idem in præsen-
 tia universum addico: si enim pro omnibus incolis huius
 vicus eras, omnibus vicinis eleemosinam impartiaris;
 omnibus huius familie legata, quâvis voluntaria distri-
 bueris: non potes inimicis, qui fortè inter hos in-
 videntur excludere. Ita Suar. ib. n. 2. Coninch. ib. a. 2. §. 3.
 Vol. 1. d. 3. q. 3. p. 2. c. l. arg. ver. Terio sequitur. Ratio est, quia
 licet oratio, stipendium elargiri, legata distribuere non teneat
 sacerdos: positò, quòd ea exhibes, periculum esset
 ut inimici non amicitia, sed signa positivè amicitia ostende-
 rent: quod si nolles aliquid ex illis admittere. Quòd
 si tamen pro omnibus non sufficit; tunc profecto
 amicos profices sine culpa: Ita S. Thom. l. 2. q. 3. a. 2. §. 1.
 Et enim non est signum clarè inimicitia, sed ad sum-
 mum non amicitia: et signa positivè amicitia ostende-
 re ex consilio quidem, non verò ex obligatione, tene-
 tur. Unde etiam fit, vt positivè orare, ex præcepto, pro
 inimicis non obliget: hoc enim solum est de Consilio
 etiam ad vitandum mortale fati sit in communi oratione
 illorum non excludere, nam sic virtualiter iam includit. Ita
 Trull. l. 1. de Decal. c. 5. dub. 5. dub. n. 4.

Venia Petitio.

13. Veniatur petenti nolle dare, nimis aperta odij de-
monstratio est. Sic Coninch. l. c. n. 9. Suarez l. c. n. 9. Sa-
nchez ibi. n. 9. Idem veniam per se, vel per alium peten-
tes signa aliqua, quibus te inimicem, deponisse
significas. Solus superior offensus potest subditi, ut is-
tendetur, vel insule puniatur reconciliationem in hoc
casu de ferre, quia id non odij signum, sed potius est am-
icitiae, quod ad emendationem conducens. Verum, multa
moderata opus est, ne plus aequo subditi exacerbetur.

19. Difficultas est; Quando lœdens veniam quidem petit, sed debitam satisfactionem, vel dare non vult, vel accipere non potest: lœdens inquam, huic enim soli competit veniam postulare; non læso, cum huic satisfiat, si se prout petit præferat, et de decentem reconciliationem, si quoque illi a ligno odij, et dictum est *superius*, se se continet. Pro hac difficultate.

res. Dico primo: Si non potest, si dampnum faci-
det irreparabile, quale fuisset homicidium, vel etiam non
dedit, vel si lesus exprobat ab offendente tantum satisfac-
tionem, pendentem arbitrio excedat offendens cul-
pam: Si, inquam, non potest, vel non obligatur ol-
fensus cum lignis depositionis impitricis Respondeo,
viam dare: sed merito iudicetur in odio gratis vel
per se, dum debito suo eius adversarius non deest

11. Illud tamen nota: quicumque satisfactione ab ho-
 prento veniam exhibita; adhuc læsum posse exposita
 satisfactionem punitionis delicti à Iudice infligendæ. I.
 S. Thom. Cætan Arag. Tolet aliique, quos citat, sequitur
 que Fagund. l. 1. in præc. Decalc. 12. quia ut supra d-
 ximus, ad hanc ius Iustitiæ habet; licet iterum moneat
 tam esse periculo peccandi expositum.

22. Illud in per nota : non esse coarctandum offer-
torem, statim ac iniuria illata est, veniam dare teneat
cum vix laus fit negative se habere, ita Azor. Fill. Vill.
labos, apud Trull. *l. cit.* 1. 1. Sufficiens ergo tempus p-
dentis ibitio fit clapsus. Est enim supra humanam p-
glitatem, recenti vulnere, necdum sedata animi p-
batione offensum cogere ad positivam reconciliationem
concedendum; quare tunc dilatio non erit signum o-
sed potius indicium infirmitatis humanæ.

23. Dico secundò: Si lædens nolit satisfactionem
bitam afferre; & tamen veniam sibi dari postulet; ob
ris quidem offendere te odium in animo nequaquam
vere; cæterum, potes modeste tuâ satisfactionem vrgi
atque illam ante reconciliationem expectare; rem ei
tibi debitâ expectas; & odij, fominem non tu ministras.

sed aduersarius, qui satisfactionem, quam potest; dare im-
merito negat.

24. Inquires: Inimicus, qui laesit, obligaturne semper
a laeso veniam submissio animo petere? Respondet: Fre-
quentissimè hanc obligationem non cognoscit: semel ta-
men, et iterum cognosco. Nam primò, eiusmodi obli-
gatio non adest, quies aliam equivalentem satisfactio-
nem laesus exhibet, verbi gratia, per pecuniam, per pra-
ventionem in honore, per amicitia signas officia, per
amicum intercessionem, &c. Secundò, quies in iure
inter inimicos facta, invicem se compendant. Tertio;
quies laesus eam venit petitionem, vel non curare, vel
ad iacundiam magis eà incitare iudicabitur, vel quando
apud aliquos, v.g. nobiles viros vsui illa non est. Quarto;
quies, si qui offendit, multò superior est, ut non
conveniat à laeso veniam poscere: nisi forte tanta
fuerit iniuria supereris, vt ad eiusmodi petitionem
ipsam prudenti iudicio vigeat. Quintò: *Quies* (inquit
hæ Castro Pal. tom. 2. l. 6. dist. 1. p. 8. n. 10. ex Bonacina
praesum) petita veniat, & satisfactio pro ea parte exhibi-
ta alium non corripsonem, tunc enim titulo compensatio-
nis ratione quasi in depositum satisfactio poteris quos-
que videas alium paratum debitor exhibere. Sextò, quies
offensus est absque, nec facile per se, vel per alium con-
victi potest. Ita Trullench, &c. citans Azorium. Septimò
quies non est elapsum competens tempus, ut in simi-
dixi n. 22. Solum igitur tunc erit necessaria, quando gra-
vis fuit laesio, & aliud remedium ad reconciliationem
adhiberi, vel non potest, vel omnibus à viro prudenti ex-
pensis, non debet. Sic filius respectu patris, subditus res-
pectu religiosi Praelati, vxor respectu viri, servus respectu
domini in gravibus iniuriis, saepe veniam petere debe-
bunt, à quo alii facilius ex praedictis, vel similibus capi-
tibus excusabuntur,

Alloqui inimicum.

25. Inimicum non alloqui. Signum per se odij non est, cum non sit omni proximo debita colloquendi familiaritas. Ita idem *ibid.* n. 21. tamen si ante conceptam inimicitiam cū eo sermones miscelas, obligaris à colloquendo re non subtrahere: cō modo, inique limitationibus quas dixi de salutatione. *m. 1. 2.*

26. Quando allocutio debita non est, si prevideas ex
tua allocutione fore ut inimicus odium deponat, obliga-
tis alioqui, si sine multa animi difficultate potes; nam si
notabilem difficultatem patiaris, te nequaquam cogo-
Ratio est, quia bonum speciale proximo, quale tunc est
depositio odij, procurare ex Charitate tenemur cum ali-
quo incommodo, non autem cum magno.

27. Quando autem collocatio debita est, Dubitatur
quoniam tunc, eam incipere debeat, Sanè debet latè-
re: sanè inferior: sanè qui prior insulam intulit: & iuxta fuit
quasi primus excitator: sanè, qui notabilis offendit,
etiamsi fuerit in offendendo posterior. Sed quid, si vel
æquales notatiter fuerint iniuriæ: vel omnibus pruden-
ter considerati, non sit maior ratio, quod potius incipiat
vnius, quàm alteri, Respòdeo. Tunc, quique incumbat, ca-
pta occasione, locutionem aggredi. Quid si acciderit occa-
sio, in qua vni potius, quàm alteri secundum moris re-
gionis, seu propter aliquam circumstantiam, vni con-
ueniat loqui, non alteri illi sermonem incipere debet, non
hic, quia tunc ita ratio dicit. Certè regulariter in-
ter æquales et incumbit prius salutare, què coram altero
pertinadit, quive de novo accedit: non vero illi, qui stat-
tim sit. Itur quid evenire potest in colloquendo. Pari-
modo, si ego indigeam tuo auxilio in re quipiam, mihi
incumbit loqui prius auxilium postulando, quàm tibi:
sic in similibus.

18. In Conclitorio quodam Monialium, duæ ex illis, post ritam, nescio quomodo, profitebantur, omnibus aduentibus, per multos annos nunquam inuicem colloqui. Dubitauit earum Confessarius, an ex in peccato mortali versarentur: & obstat ut se perseverantibus, an esset absolutio, & sacra communio iisdem impedienda?

Equidem si per aliquam hebdomadam post rixam à colloquendo abstinuissent non condemnassent de mortali: quia præsenti tunc potuisset, expectari interim: ut ita deferretur, utque caperetur loquendi prudentior occasio, vel quid simile: unde non statim cessatio locutionis iudicari potuisset odij signum. Eodem modo si per aliquod non valde longum tempus rarissime se obtulissent sermocinandi occasiones: nunc vero, cum hæc non supponnas, puto esse distinguendum. Et siquidem causa rixæ fuit de re levi ipsaque rixæ fuit levis: erit quantum est ex hoc capite odij, vel scandalij, hæc omisio loquendi à mortali excusanda (est, sit venialis, &c. ex alio capite, v.g. ex gravi contemptu, vel simili possit esse peccatum grave.) Ratio est, quia tunc maxime non timoratis, ut in simili dixi n. 13. non præsuntur id oriri ex odio gravi. Et si causa rixæ fuit gravis, vel gravis rixæ certe cessatio loquendi de mortali erit condemnanda quia in his casibus cessatio loquendi per tot annos, merito præsuntur ab odio non levi proficisci. Porro Confessarij per maxime adhortentur omnes, præsertim eos, qui simul convivunt; ut in amicitia signis exhibendis prodigi sint, ut ita dicam, nec solum liberales: id enim nos reddit amabiles hominibus, Angelis, Deo. Odi ego acriter eos, qui semper amaro sunt vultu, & austero, nec subditos, consolatilesque solum, sed multo magis superiorem: dum de S. Romualdo prudentissimo æquæ, ac sanctissimo Abate; cuius hodie, cum hæc scribo, memoriam, colimus, sic lego in festo S. Romualdi 7. Febr. l. 2. Breu. Rom. *Vultu adeo læto semper erat, ut inveneres exilarare. Nec immerito statim additur, magno apud Principes: Reges in honore fuit.*

Desiderare malum alteri Vbi;

De Invidia.

29. Inquires primo, An sicuti Inimico licet velle malum punitionis modo dicto; ita universum possit quis proximo malum ex aliquo motivo desiderare;

Respondeo Certè non statim ac illud licet, sequitur & hoc licere: nam inimico desideratur illa punitionis poena, quam iuste meretur: at proximo nullam merenti poenam malum, desiderare, iniquum per se est, id ergo diligentius discutere hac occasione, ne grave-mur; & solent quidem afferri exempla: An possit filius mortem patris optare, vel de illa gaudere, non ut malum patris, (hoc enim esset odium execrandum) sed ut ipse filius paterna hereditate fruatur; An mater post desiderare mortem filii, ne illam alere, vel dotare cogatur; An possit subditus mortem cupere sui Prælati; ut Prælatum ipse succedat, vel ut ab eo Prælati sibi infenso liberetur? & similia. Si solum desideres, vel cum gaudio excipias cuiusmodi effectus, hereditatem, molestiam carentiam, Prælaturam, &c. facilis est responsio: licet enim hæc optas, vel amplecteris: quia non gaudes de alterius malo, sed de proprio bono. Certè non potest quis licetè gaudere de fornicatione, de comestione carnis, ut facta die vetito, &c. nec illa desiderare, ut tunc fiant, quia gauderet de peccato illiusque desideraret; (lege, Castro Pal. tom. 1. tract. 2. dist. 2. p. 10. §. 2. num. 11) tamen posito, quod hæc cum peccato quis commisit, potest de habita prole sibi complacere, deque viribus relictis: quia non de peccato gaudet, sed de effectu secuto, qui bonus est, ita in casu nostro.

30. Rursus. Si desideres sub conditione, facilis item est responsio licetè posse. Si quis enim hunc actum eliciat: Si meus Petrus moreretur, ego hereditate potire: Si filia mea occumberet, ego molestia liberarer: & gauderet tunc ille non patris, vel filie morte, sed hereditate, deque carentia molestia; culpam odij non committeret, ut potest qui, simili modo de bono suo gaudet, non autem de alieno malo.

31. Denique si absolute desideres in hunc modum: Cupio mortem patris, non ut malum patris est, sed ut bonum meum, seu, ut aufugam bonum inimicum, quia ex illius morte ego eius hereditatem habito? vel sic; Vinam mortis mea filia, nam sic sexcentas sollicitudines excutiam, &c. Si tunc eligis velle malum illis, quamvis ut causam tui commodi, quod non videtur culpa vacare.

Et ita quidem putat Bonacina tom. 1. d. 4. circa 4. De peccatis. unica. p. 3. n. 3. his verbis: Secundo sequitur illud graviter peccare, qui grave aliquod malum corporis patris, vel exoptat: Exempti gratia, cupiendo illi mortem, ut quamprimum hereditatem succedat; Ita Silv. Navar. Grassius, Reginald. Tolet. Clavis Regiæ, Molitorius Bonacina.

32. Nihilominus Castro Palaus tom. 1. tr. 6. d. 2. de Charit. p. 1. num. 1. postquam firmavit, posse malum proximo desiderari propter bonum iustitiae, vel bonum publicum, vel ipsius proximi, unde liceret ex zelo iustitiae desiderare punitionem, condignam mortem malefactori gaudere de morte peccatoris scandalosi; qui non amplius erit causa ruinae plurimorum; cupere effrenato filio mortem; ne longiore vita graviora peccata committat, graviusque condemnetur; optare patri senem, firmoque, vel filiae inopi mortem, ne in tormenti vivat, & similia: quia hæc desideria sunt finaliter de bono proximi, non de malo, postquam, inquam, hæc firmavit, sic addit: Credo, si cum debita moderatione facias te posse absque peccato mortali de vita alicuius tristari. & de illius morte naturali gaudere illamque inefficaci assidue petere desiderare: non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum inde secutum. Sic docet Emanuel Sa, ubi absolute dicit te posse proximo optare malum corporale ad salutem animæ, & mortem ab Reipub. bonum & honestum, & hosti tibi aliqui valde nocivo mortem, non odio, sed ad vitandum damnum suum item de morte ei eius gaudere ob bonum inde secutum. Axor, & Bonacina 1. 2. disp. 3. circa 1. Decal. præcept. quæst. 4. p. 1. tim. §. 7. n. 7. affirmant licere matri mortem filiarum optare, eo, quod ob deformitatem; vel inopiam non possit eas iuxta suum desiderium nuptiis tradere: & idem esse dicunt, si ob illarum causam male tractetur à marito: posset enim illarum mortem optare, ut ab illo damno liberetur. Consentit eis Ioannes Sanchez, qui sic inquit: Licetum est optare tibi vel proximo mortem ob vitandam molestiam infirmitatem, mendicitatem, vitam penalem amari infirmitatem, & alia huius generis: dummodo desideres, ut à Deo infligenda non ab homine iuste vel à Demone. Ratio est quia huiusmodi desiderium, & gaudium de malo proximi, non tam est desiderium, & gaudium de malo illius, quam de bono inde secuto: ergo non habet melitiam: quia illam habere non potest, nisi finis illius malus sit cum tota species actus in effectu est ex fine desumatur. Hæc Castro Palaus, qui etiam respondit ad quasdam rationes in contrarium. Rectè autem dictum est (morte naturali) nam si occasionem iniustitiam desiderares; te sine dubio peccaturum, paulò ante vidimus.

33. Vereor autem, ne Bonacina modò à nobis num. 31. sine, allatus sibi adversetur. In alio enim loco contrarium docuit, ut merito eum pro se Castro Palaus citare poterit. Ecce Bonacina verba tom. 2. d. 3. circa primum Decalogi præcepti. q. 4. p. ultimo, §. 1. num. 7. citato iam modò à Cast. Pal. ad advertentia suismet verbis dicto num. 31. à nobis allatis: Ex dictis sequitur eum graviter peccare contra Charitatem, qui alicui malam exoptat; ex displicentia personæ, & non ob bonum ipsius vel alterius. Et paulò post: Secus, si gaudet de malo, vel tristetur de bono ex bono motivo; actus enim inefficax specificatur à motivo; ab eoque bonitatem, & malitiam sumit. Ob id à mortali excusatur, qui de sanitate alicuius tristatur, quia ex recta voluntate occasione sumit peccandi: & post pauca: Idem dicendum videtur de Mare quæ mortem filii exoptat: quia occasione ipsarum malè secum agit à marito, aut iniuriis afflicto.